

סמ"ר קורמס יגאל
2146650
בן פרידל ובן ציון
נולד ב- ל' תשרי תשי"ג 19.10.1952
התגייס לצה"ל בנובמבר 1971
שרת בגדוד "הבוקעים הראשון" (51)
נפל ב- י"ד טבת תשל"ד 8.1.1974
בעת מילוי תפקידו.

קורמס, יגאל

יגאל, בן פרידל וכן ציון, נולד כיום לי' בחשתי תשי"ג (19.10.1952) בקיבוץ גבעת ברנר ולמד בבית-הספר היסודי ובבית-הספר התיכון של הקיבוץ. יגאל היה מסוגר מאוד בעצמו וקשה היה להתקרב אליו וליצור עמו קשרי ידידות, אבל תמיד היה חיוך נסוך על פניו. רק לאחר שאחיו שמואל נפל כמלחמת ההתשה, נעשה פתוח יותר. הוא ראה חובה לעצמו למלא בשביל ההורים את החסר, ואו החלו נרקמים בינו ובין הוריו יחסים נפלאים. סיפרו עליו חבריו

לקבוצה: "יגאל אהב מאוד לטייל. בטילים היה, בעת וכעונה אחת, הרוח החיה שבין החברה וגם מחבודד, החורג מהמסגרת ומחפש לו מקום משלו. הטיול היה חחום אשר בו באו לידי ביטוי הרכה מאהבותיו ותכונותיו. ביניהן גם העניין הרב בידיעת הארץ. הוא הכיר מקומות ואחרים, והיה מתעכב על מנת להסביר. כשיעורים היינו מחפוצצים מצחוק בגלל הבדיחות שלו, שהיה אומר פחאום כשקט מן הצד. היה ליגאל עולם פנימי משלו, שלא בנקל אפשר היה להגיע אליו. מהיכרות שטחית אפשר היה לחשוב, שאולי הוא "סנוב" המחנאה בשכלו הרב ואינו מוכן "לרדת" אל העם. אבל היו לו רגישות מיוחדת וחוש התבוננות. זה ניכר בצילומים שלו. ידענו שאין הסתגרותו נובעת מהרגשת עליונות, אלא מאופיו המיוחד. גם בקשר עם בנות, חיפש לא נשים אלא בני אדם — כאלה שאפשר לחלק אתן חיים וחוויות. יגאל נהנה מהרפתקאות — אהב להישאר מלוכלך, לחיות כמו בדואי. היה יוצא לטיול — ברכיבה או ברגל — ואח הטבע היה מביא לחדרו. הוא רצה לטייל לפטרה, כמו מאיר הר-ציון בשעתו. תמיד דיבר על כך. יגאל היה בחור שונה מכולם. היו לו דעות מגובשות בכל נושא, עליהן הגן בחריפות. שעות ארוכות היינו עורכים שיחות, ואי אפשר היה שלא להתפעל מצורת הניתוח השקולה והמבוגרת בה ניתח כל נושא".

יגאל גויס לצה"ל בראשית נובמבר 1971 והוצב לחיל הרגלים. לפני שהתגייס ביקש מהוריו שיחתמו לו על טופס, שהם מסכימים להצבתו ביחידה קרבית. ההורים, שכבר שכלו בן אחד, סירבו. יגאל הכריז מרד עד שזכה לחתימה. במסגרת שירותו עבר קורס מ"כ רובאי וקורס מ"כים חי"ר. לעתים לא היה חוזר לחופשות המיוחלות הביתה. כאשר נשאל פעם כמה פשע שאינו מקבל חופשות, הסביר בפשטות שיש אצלו ביחידה בחור אחד עם בעיות בבית, ויגאל ויחר על חופשותיו למענו. הוא אהב מאוד את עבודתו ואת חייליו. כשיצא לחופשות היה דואג שמא מחליפו אינו עושה את מלאכתו כהלכה. הוא היה איש של עקרונות ולעתים התנגש עם מפקדיו בעניינים שהיו עקרוניים לגביו, והיה מוכן להיענש, ובלבד שלא לוותר על עקרונותיו. במלחמת יום הכיפורים שירת בחזית הצפון ועבר ללא פגיעה את קרבות הבלימה הקשים ואת קרב ההבקעה. ביום י"ד בטבח תשל"ד (8.1.1974) הפגיוזו הסורים את המוצב שיגאל ישב בו. סיפר חברו משה: "ראיתי את יגאל יושב על סלע שחור גדול ומשקיף על נופי הפרא, שהיו לו כאוויר לנשימה. הייתה הפגזה סורית. כששאלתי אותו לשלומי, ענה לי: "הישמעאלים עושים עלינו רוח". אחר-כך נפגע ונפל. הוא הובא למנוחת-עולמים בבית-העלמין של קיבוץ גבעת ברנר. השאיר אחריו הורים ואח. לאחר נופלו הועלה לדרגת סמל-ראשון.

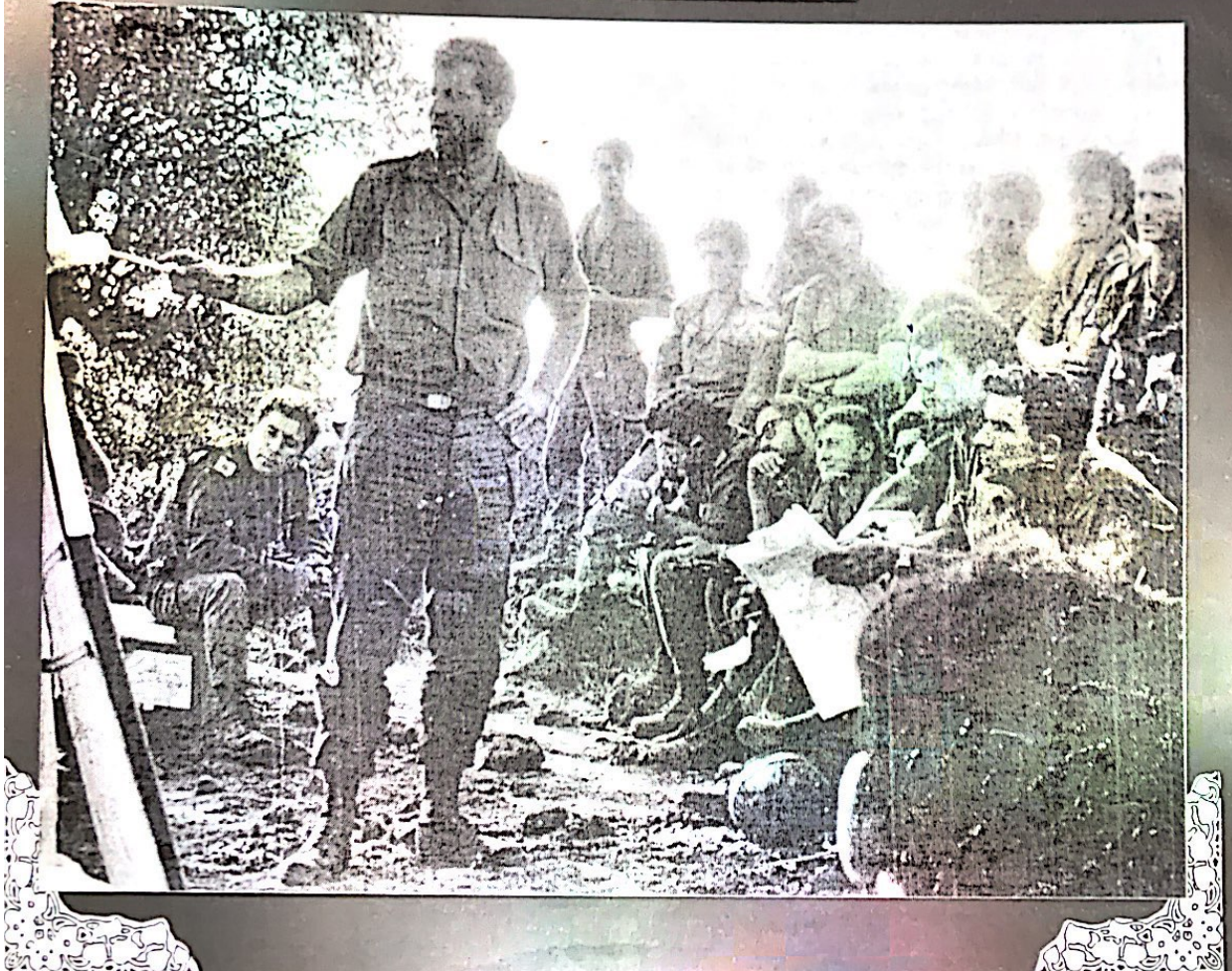
במכתב תנחומים למשפחה השכולה כתב שר הביטחון דאז, משה דיין: "יגאל היה חייל מסור וחבר למופת. כל מי שהכירו — אהבו".
המשפחה הוציאה לאור חוברת לזכרו ובה מדברי חברים על דמותו; כן יצאה לאור חוברת לזכרו מטעם קיבוץ גבעת ברנר.

חטיבת גולני ערב מלחמת יום הכיפורים (אוקטובר 1973)

בחודשי החורף ובחודשי הקיץ של שנת 1973 המשיכו חיילי חטיבת גולני בשגרת אימונים ובפעילות מבצעית. באפריל 1973 קיבל המודיעין הישראלי התרעות רבות על היערכות הצבא המצרי למלחמה, שנועדה לפרוץ באמצע מאי 1973. גם הפעם העריכו ראש אמ"ן ועוזריו כי ה"שבירות למלחמה נמוכה". לעומתם העריך ראש המוסד, כי קיים חשש סביר למלחמה. שר הבטחון והרמטכ"ל לא קיבלו את הערכת אמ"ן, והורו להתכונן למלחמה במסגרת "כוננות כחול-לבן". חיילי המערך הסדיר של צה"ל ובכללם לוחמי גולני נכנסו לכוננות והחלו בפעולות שונות לחיזוק כושר הלחימה וההגנה. בחודש אוגוסט 1973 בוטלה "כוננות כחול-לבן", הוחלט לקצר את משך השירות בצה"ל ובוצעו חילופים במטכ"ל ובפיקוד הבכיר. חטיבת גולני החלה בהכנות ומרצות לקראת כנס גדול בפארק הירקון בת"א, בו אמורים היו להשתתף כל יוצאי חטיבת גולני ב-25 שנות קיומה (1948-1973) כחטיבה סדירה ולוחמת. הכנס נקבע לחול המועד סוכות תשל"ד (10.10.73), והסמח"ט סא"ל רובקה אליעזר ניצח בחודשים אוגוסט-ספטמבר 1973 על ההכנות לכנס.

קבוצת פקודות

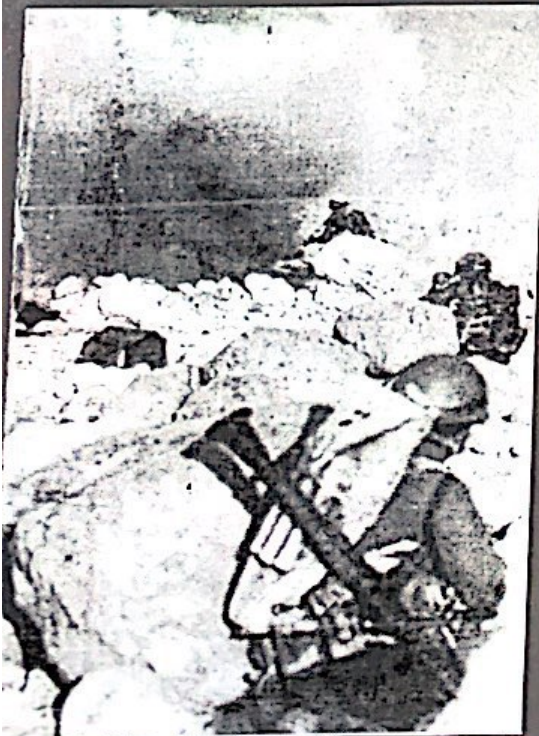
קרב ההבקעה בחזית הצפון (11 עד 24 באוקטובר 1973)
ב-11 באוקטובר 1973, בהמשך להתקפותיה הנגד שהביאה את צה"ל לשליטה מלאה על כל רמת הגולן (8 עד 10 באוקטובר 1973), פתחו כוחות פיקוד צפון בקרב הבקעה גדול לשטח סוריה. היה זה "מאמץ עיקרי" של צה"ל בחזית הצפון, שנועד לפתוח שלב חדש במלחמה ובפייסת הפסקת-אש על סוריה. לאחר ריכוך אווירי וארטילרי כבד על הקו הסורי הקדמי בוצעה התקפה דו-אוגדתית מדורגת. ראשונה הבקיעה אוגדת רפאל איתן עם לוחמי חטיבת גולני ועם לוחמי חטיבת 7 בציר ציבת-איל-ח'שב - מזרעת בית-ג'ן. מיד אחריה הבקיעה אוגדת דן לנר בניזרת ח'ן-ארינבה, על הכביש הראשי (ציר "אמריקה") לכיוון דמשק.

קרב ההבקעה ארך יומיים (11-12 באוקטובר 1973), ובמהלכו הובקע המערך הסורי ונכבש שטח גדול עד קו מזרעת בית-ג'ן - תל-א'שמס - חל'ענתר - כוחות אוגדת איתן עמדו להמשיך בתנופה לעבר מערכי סעסע, וכוחות אוגדת לנר היו בתנועה לעבר מחנות כנכר, אך המשך התקיפה בוטל בגלל הופעת כוח שריון עירקי באגף הדרומי של כוחותינו.

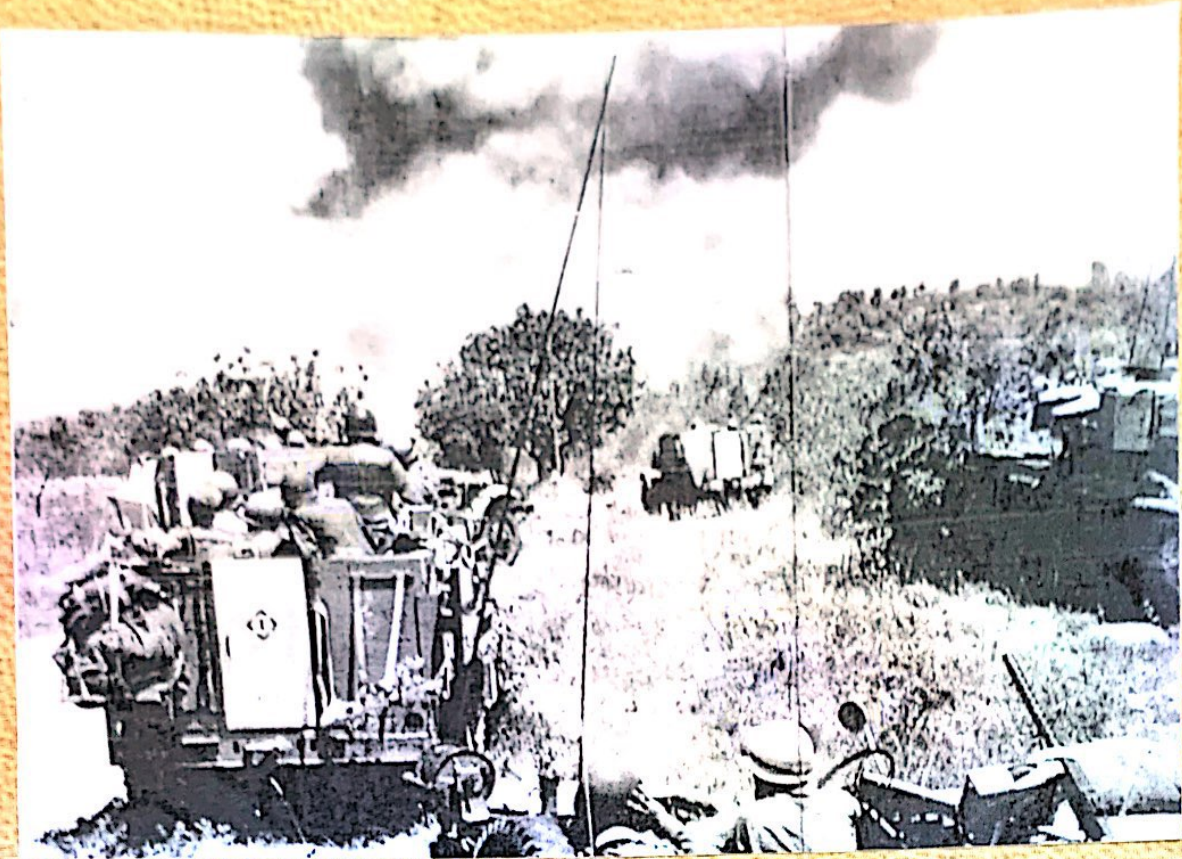
הופעת חילות המשלוח העירקים והירדנים בניזרת תל'ענתר - כפתה יגל כוחותינו היערכות מחודשת. אוגדת לנר תוגברה בחטיבת השריון 205 בפיקוד יוסי פלד ונערכה לבלימת העירקים, שקיבלו סיוע אווירי וארטילרי סורי. ב-13 באוקטובר התפתח קרב יום ע"י כוחותינו, והכוח העירקי ספג אבידות כבדות. באותו יום הופסקה גם התקדמות אוגדת איתן לעומק השטח הסורי, וחיילי גולני נערכו עם כוחות שריון קטנים במקומות שולטים בניזרת סעסע-מזרעת בית-ג'ן, לבלימת התקפות-נגד צפויות.

במשך שבוע ימים (14 עד 21 באוקטובר 1973) נערכו קרבות מקומיים בגזרות שונות של "המובלעת הסורית". כל התקפות-הנגד של הסורים (בניזרת מזרעת בית-ג'ן) ושל העירקים והירדנים בדרום "המובלעת" נהדפו. יתרה מזאת, כוחות מאוגדת לנר הרחיבו את שליטתם ע"י כיבוש התילים ענתר ועלקיה, ואח"כ נכבשו שטחי-מפתח נוספים להגנת "המובלעת", תל-א'שמס (12-14 באוקטובר 1973) ואום-ב'טנה (19 באוקטובר 1973). חיילי גולני המשיכו להחזיק במזרעת בית-ג'ן, בניזרת ח'דר, בתל-אחמר, ובצומת חדר. גודו הטירונים שהה בכפר חרפא בלב "המובלעת הסורית".

בעת הלחימה

כיבוש המובלעת

"יהי זכרו ברוך"

ת.נ.צ.ב.ה.
קורמס יגאל
1952-1974

אם יש חיבה בעולם
הרי שכולה שלך...
אם יש תקווה בעולם
היא ניתנת לך...
אם יש אהבה בעולם
היא מוקדשת לך...
אם יש נצח בעולם
הוא לך - בתקווה...

צבא הגנה לישראל

3.3. 2766

15 ינואר 1974
באו שבת עשירי

אכבוד

משפחת קורטס

נקלה - ברנר

משפחת קורטס היקרה!

הנכם סמל יגאל (נולד באוגוסט 8.1.74) קלה
תקווה אש עם הלבא הסוגי בלבטון רמת-הקנאל,
נראה שאתמה יאם-הניפורום" טרם הסתיימה
והטורים שיצאו למחמה להסתדרנו, אינם משוייכים
עם עוקדך בשלום ומחיים את האש מדוי פלם
תוך הסרת הסבב הפסקת האש.
יגאל (נולד במאלו את עסקיו במבקר.

זו נוסה כי לא נולד זנחכם על אוקצן קנכם
זמרו שגם זנו תמיו. קנבוב, "הבלקלים - הראשון"
יש הרקשה של אוקצן בן-אחם, הקנשה הנלווה
דהרקשה כבוד זנו שזכינו שזנכם נחתם בשולחנו
וכבוד זמשתה שטה בן ככה.

יהי זכרו ברנר

פאז יהודה, סגן אלוף
מפקד היחידה
יזיקה

שר הבטחון

פרידל זבן-ציון קורמס היקר,

חרש נא לי להשתתף בכל לב כאבלכם בחילוק מכם

יגאל ז"ל.

סמל יגאל קורמס ז"ל, כאחיו, נתן אחי חייו למען מולדתו.

הוא נפל בתזיח הצפון ביום י"ד בטבת תשל"ד (8.1.74).

יגאל ז"ל שירת בחיל הרגלים. הוא היה חייל מסור

וחבר למוסח. כל מי שהכירו - אהבו.

זכרו של סמל יגאל קורמס ז"ל הינו קודש ונצטרנו בלבנו

בגאון.

יהא זכרו ברוך.

ב ל ק ר ,

משה דיין - רב-אלוף (מיל.)

שר הבטחון

טבת תשל"ד

ינואר 1974

גדעון:

הייתה בי הרגשה שיגאל הוא כעין העתק של עצמי. תמיד נהניתי כשאמר לי — כמה הוא דומה לך. גם דרכו בחיים, בצורתה החיצונית, דמתה לשלי. אבל בשחזתי איתו, הרציניות ממש, וכאלו היו רק שתיים או שלוש, נפערה תהום של עומק שפחדתי להכנס לתוכה.

היו לנו נושאים משותפים רבים, שטחי התענינות דומים, ורבות לספר איש לאחיו.

כשסיפר לי דברים, הייתי מחייך לעצמי, כי ידעתי שהוא עובר חוויות כאלו שאני עברתי, מתלבט באותן הבעיות, ולפניו עוד קשיים רבים. יחד עם זאת, לא הצלחתי לשבור את הקליפה ולהגיע אליו. הוא לא נתן לי ליעץ לו (ואולי מוטב כך).

אני חושב שהשתדל לפתור את החיים בדרכו המיוחדת לו. אני חושב שעשה זאת. בינו לבין איילה בתי, נוצר קשר מיוחד, למרות מיעוט הפגישות ביניהם. הוא תלה את תמונתה מעל למיטתו, וכל שלב בגידולה היה פלא בעיניו. גם היא נקשרה אליו מאד, ואינה מפסיקה לדבר עליו. אני מאמין שיחסים יפים היו צומחים בנו לבינה.

הייתי מטפלת של יגאל מספר שנים. קיבלתי את הילדים
בכתה ה' יום קטנים ונכובים. יגאל לעומתם חיה ילד שקט ואחב את הסינה
שלו.

בכיתות המשך, כשהחברה עבדו בקטיף וחזרו עייפים לארוחת ארבע
על כוס תה חם, בחדר של המטפלת, היה יגאל נשאר שם באוסן קבוע אחרון
עד שהייתי מסיימת את העבודה.

למרות שהיה בעל אוסר מסוגר ולא נטה לפתוח את ליבו לאחרים,
בכל הזדמנות שהיה מדבר איתי, היה החיך הטוב על פניו.

כששמאל נהרג הוא חי את הכאב והתקרוב אלי מאד, משום שהוא הבין
והרגיש את הכאב שהיה לי כשאיבדתי בן.

כשהיה בא לחופשה מן הצבא, היה סוגש אותי בחיך ובמילה טובה
והיינו משוחחים על המצב. הוא היה מוכיר לי שאת החינוך לסדר בחיים
קיבל ממני. אחרי שעבר לחדר חדש, הזמין אותי: „רחל, בואי לראות את
החדר שלי“, חדר שהוא עצמו לא הספיק להנות ממנו.

אני זוכרת את ההורים של יגאל סוגשים אותי ושואלים על בנם. ותמיד
היה משהו טוב לספר על יגאל.

רציתי לראות את יגאל מסיים את השרות הצבאי וחוזר למסק.
ולא זכיתי.

רחל גסנין

שיחה עם יגאל

— בפגישה האחרונה שלי עם יגאל, כבר אחרי המלחמה, נדברנו להיפגש שוב ולצאת לטיול. יגאל אהב מאד לטייל. בטיולים היה, בעת ובעונה אחת, הרוח החיה שבין החברים, וגם המתבודד, החורג מהמסגרת ומחפש לו מקום משלו.

— הטיול היה תחום בן-באר לידי ביטוי הרבה מאהבותיו ותכונותיו. ביניהן, גם העניין הרב בדיעת, הארץ, הוא הכיר מקומות, ואתרים, היה מתעב על מנת להסביר.

— ששורים היו מתסוצצים בגלל הבדיחות שלו שהיה אומר שתאום בשקט מן הצד. בעיקר בכנות הנמוכות.

— בשעור לציור התעקש לצייר שמיים דווקא בירוק, והסתכסך עם המורה לציור.

— בכיתוף הנמוכות היה לו סיפור קבוע שיש לו אחות כושית באפריקה.

— בשעור לספרות דגן, גם רבקה על הפסל, "משה". ניתחנו חלק זה ואחר, וכשהגענו לרגל המפורסמת, נאמר: "שימו לב לרגל". השתררה שתיקה של יראת כבוד ויגאל הפליט: "פלטפוס"...

— כשחילקו אותנו לרמות לימוד, שיבצו אותנו ברמה הנמוכה — היה ידוע כבטלן — הוא, במשך השנה, החליט לסקוח למורים את העיניים. עבד חזק — ועבר לרמה הגבוהה.

— אחת התמונות האופייניות שאני זוכר מיגאל התלמיד — כל הדברים שלו מפורקים על השולחן — את המחברות במקצועות שאהב לא הכניס אף פעם לתא, ובמקצועות שלא אהב בכלל לא היו לו מחברות) — ובערב, אנחנו יושבים ופותרים את כל התרגילים, מהתחלה עד הסוף — בעיקר בשביל המורה — ויגאל יושב עם רגל אחת על השולחן, מאזרח, לועס את קצה העיפרון וחושב וחושב. בסוף היה מתיישב על התרגילים ופותר אותם בבת אחת, ובלוי להסתכל באף פתרון שלנו, שכבר היה עשוי.

— היה לו ליגאל עולם פנימי משלו שלא בנקל אפשר היה להגיע אליו. מהיכרות שעל פני השטח יכולת לפעמים לחשוב שאינו אלא סנוב, המתגאה בשכלו ואינו מוכן "לרדת" אל האנשים הפשוטים. אבל היו לו, ליגאל, רגישות מיוחדת וחוש התבוננות. זה ניכר בצילומים שלו. כלל לא ידעתי באיזו רצינות עסק בתחביב הזה, מפעם לפעם זה היה בא לידי ביטוי בשיחה איתו.

— ביום שישי האחרון היתה לנו שיחה על המוות. יגאל אמר: "תשמע, אני אף פעם לא אוכל למות". לא הבנתי אותו, והוא הסביר: "תראה, אני יגאל קורמס, לא יכול למות! לא בשביל עצמי! בשביל חבריה מהכיתה, בשביל ההורים, בשביל האת שלי — כן, אבל בשביל עצמי אני לא יכול למות!". דיברנו על עצם מושג המוות, והוא אמר: "קשה לאנשים לחשוב שחיים, שהיו, יכולים להיגמר. כך מתחילים לפתח אמונות בגלגול גשמות וכד'...".

— אחרי המלחמה הוא סיפר לי, שכשנסע הביתה, הוא גורא פחד שקרה משהו למישהו מבני הכיתה, וכבר הכין לעצמו מנגנון הגנה. הוא ירד בראשון לציין וצלצל כחייל אלמוני למשק, ושאל על החברה, אחד אחד, אם הם בסדר.

— יחסו לאשת דוד אחר משל רובנו. צפוק יותר. כזה שהעסיק אותו לא היה הצד של... איך להגיד... לראות בחורה יפה ולהסתחרר, ראה באשה מישהי שאספר לחלק איתה את התיים. ראש בת בן אדם.

— אני זוכרת את יחסו החיובי המיוחד לאשתו של גדעון. הוא היה מרבה לספר כמה היא יודעת להתעניין ולהרחיב את אוסקה, וכמה מעניין לשוחח עימה. כשיגאל היה בא לעזור לגדעון בכניית הצית וגדעון לא היה, היו ביניהם שיחות ממושכות, ואחר כך הביע את התרשמותו מעמקות היתיים והגבנה של אשה את בעלה, שמצא אצלה.

— דוד התלהב מאד מתינוקות, במיוחד מהבת התינוקת של גדעון, שהיה מספר על כל צעד בהתפתחותה בפליאת. גדעון מספר, שליגאל היה קשר צפוק אליה, כי הוא תמיד רצה מאד בת במשפחה.

— אני חושב שהוא תמיד רצה להיות מיוחד. כשדיברו על נשים — אמר שיתחנן עם כושית.

— על הכוונת שלו ראיתי ספרים במתימטיקה, פילוסופיה — משל אריסטו, למשל, מיתולוגיה יוונית ועוד. די ועספעת, כי בדרך כלל לא היה נוטה להראות, להסגין את ידיעותיו, וגם בוויכוחים הרבים בינינו לא נטה להסתמך על דברים שקרא.

— בספרית אצל עתליה היה ניגש למדעים של הספרים „החכמים“ יותר.

— פעם הוא ניגש אלי ואמר: „אני יודע שאתה כותב שירים, אבל לי יש שיר הרבה יותר יפה“. הוא מוציא לי דף מקומט וכתוב עליו בערך כך:

אלוהים!
אתה גדול וחזק, אתה עצום
אתה בראת את כל העולם
את החיות

ואת העצים
הכל מפחדים ממך
ומתפללים אליך —
אך דבר אחד אלוהים!
אותי, לא אתה בראת,
אותי בראו אמא ואבא שלי!

— באחת הפעמים היחידות שבא אלי ביוחמתו, הוא ביקש שאסביר לו איך מחתימים את ההורים שהם מסכימים שילך ליחידה קרבית. עד היום אני שואלת את עצמי, באיזו זכות לא ניסינו אפילו לומר לו: יגאל, תוותר על זה. ולו גם בידיעה מראש שלא היינו מצליחים. זה נורא רודף אותי, שלא ראיתי את זה כחובתי, לפחות לנסות. אני לא יכולה לסלוח לעצמי על זה.

— שום דבר לא היה עוזר. רצה להוכיח שהוא גבר. יגאל לא היה מוותר. הוא הודיע להורים שהוא לא יכנס אליהם לחדר, אפילו שנים, אם לא יחתמו.

— לא היה אתגר גברי שיגאל יכול היה לוותר על ההתמודדות איתו. אם מאיר הר ציון היה בסלע האדום, למה שהוא לא ילך לשם? או, למשל, הוא לא היה רוכב מצטיין, אבל תמיד בחר לרכב על הסוסים שעליהם הרכיבה קשה ביותר.

— אני לא חושב שיגאל חיפש רק איך להוכיח שהוא גבר. הוא פשוט גהנה מהרפתקאות, ובמיוחד מחיי שדה. לא להתקלח, לחיות כמו בדואי, זה מה שאהב. בשבתות חופשיות היה יוצא לטיול, ברכיבה או ברגל, ואת הטבע היה מביא לחדרו — גפנים, תמונות נוף.

— תוך כדי שיטוטיו היה מסתבך לפעמים, אבל לא כמו שמנסים להלביש עליו — התמודדות עם מאיר הר ציון.

— בשיחה עם הרורים לאחר ההלוויה, סיפרתי להם שיגאל סיפר שחב מכונית, ונהג בה עד צומת שמשון, וכמה שזה כף. פרידל קפצה ואמרה: שהוא לא יעשה את זה עוד פעם זה כל כך המחיש שלא יכול להיות שאין כבר יגאל.

בשעת מלחמה, ברגעים שחושבים על מוות, נוטים אנשים להשתדל שלא לחשוב על מותם הם.

יגאל קורמס היה שונה בכל הדמויות ששוחחנו על נושא הקרוב לפציעה או מוות, היה דואג להצהיר ש"לי זה לא יקרה". אינני יודע אם האמין בכך בלב שלם, או שרק ניסה לשכנע את עצמו. אך גורלו, שהופיע בצורת רסיס גדול של מרגמה 160, לא שוכנע.

יגאל היה בחור מיוחד. למרות גילו הצעיר, היו לו דעות בכל נושא, עליהן היה מגן בהריקות, וקוסל כל דעת אחרת.

שעות ארוכות היינו יושבים ומשוחחום על נושאים שונים, ולא יכולתי שלא להתפעל מצורת הניתוח השקולה והמבוגרת בה ניתח כל נושא.

יגאל אהב את עבודתו ואת חייליו. פעם התוודה לפני, שכאשר הוא יוצא הביקת הוא מודאג ואינו שקט, שמא מחליטו אינו ממלא תפקידו כראוי.

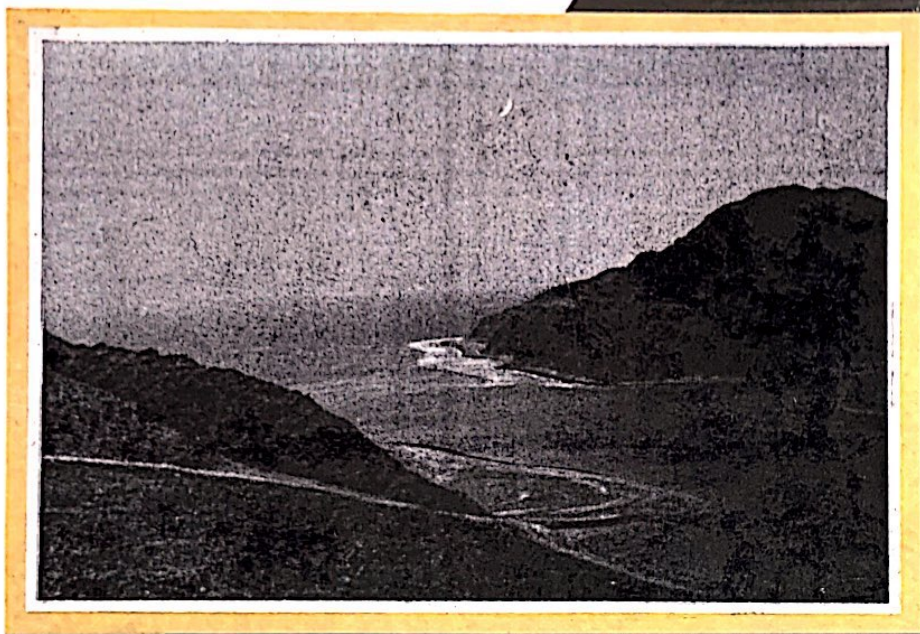
יגאל היה איש העקרונות, תכונה שאינה משתלבת על-פירוב עם מסגרת צבאית. ואמנם, התגש עם מסקדיו באותם נושאים שהיו עקרוניים לגביו, והיה מוכן להיענש, ובלבד שלא יעבור על עקרונותיו.

אותה התקוממות של יגאל נגד מסגרת ומרות היתה תחת ההסגוה הסורית להתגרות במוות.

לא רבים מאיתנו ידעו, שיגאל יהיה בן למשפחה שכולה, עובדה המכסילה את הכאב והצער על מותו.

נוכח אותו תמיד, כמסקד מסור וחבר נאמן.

אילן פרישמן

בן ציון:

עוד לא השלמתי עם אסוננו הראשון ופגעה בנו המכה הזאת.

הבנים שלנו סגורים וקשה להגיע אליהם. אך דוקא בזמן האחרון נפתח פתח ונוצרה בינינו שפה משותפת בנושאים רבים.

כמו שמואל, לא ראה את תוכן חייו בצבא ובמלחמה, אלא בעבודה ובחברה. הדאגה לחלש ולפצוע היתה חשובה לו.

ההגיון אומר שצריך להשלים אבל — — —

פרידל:

הוא חשב שעליו למלא את המקום של שמואל. תמיד שאל לשלומנו וחיפש איזו שמחה קטנה לתת לנו.

הוא התבגר בזמן האחרון. נעשה בן-אדם.

ככה הוא ישאר בלב שלי.

עם חייך.

אחד מביקוריך האחרונים בבית. כמנהגך, אתה פח — מולי — יושב נינוח בכורסא, מציץ לכיוון הקומקום הרוחת, „חופס שלוח“ ומאזין לסיטסוטי או למנגינת תרקע הבוקעת שאחח אורב לשמוע שוב ושוב; מפר צחוק, המחגלגל למשמע חלצת רמוריסטית שניורקת שוב מסיך בוח הרגע.

אותן שעות מקסימות בחברתך — מילדות לנעורים לבגרות — מה להן על הדף? אני חוססת את עצמי לרגע. לא ניקלט טטר המעשת — אני באה לכתוב עליך בלשון עבר. לדתיחס לדברים כאילו היו ולא ישובו מבחור המציאות וזעקת בעוצמת אכזרית. צעדים, אחיחפירה ומרחים על קברך.

ובסנים, עמוק בפנים, זה לא נתפס. הרי אתה מה מולי, בשעות הנהדרות של העלאת פרשיות עם מטפלת זו גאחרת, מעשי קונדס בלילות ארוכים ללא שינה,

בצחוקך, אחה כביכול מתמוג איתנו, אך אתה גם עם עצמך להנאתך. וכשניורק שמך לעברך — יגאלו אתה מקיץ כמחלום, בתנועה חדה, וחזור ומתמוג עימנו.

אנא פלח לי על מעשי. מעולם לא חשבתי כי בדפוס כותה תועלת דמותך. שאצטרך לחפש ביטוי בכתב לגשמת הנפלאה שהייתה טמונה בקך.

רינה

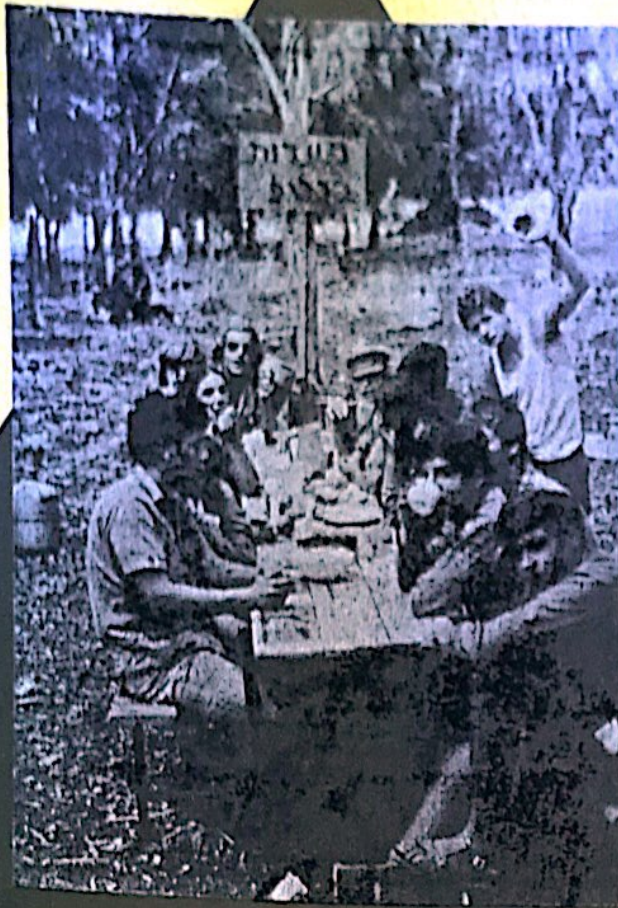

לא לראות את רגליך היחפות מבוססות באבק הקיץ, את שרוולי חולצתך המקופלים ברשלנות, את תלתליך והחיוך על סניך; את ידיך התחובות עמוק בכיסי המעיל ועיניך הנוצצות בשובבות נערית, את המצלמה התלויה ברשלנות על כתפך ובגד הים התחוב בכיס מכנסיך.

האמנם? לא עוד?

מי יתן ותשוב אלינו יגאל. אם לא במציאות שכה הורגלנו אליה, אז לפחות בחלום.

אנו ננסה, יגאל, להגשים את כל הטוב והיפה אליהם ניסית להגיע. דמותך תלווה אותנו לאורך כל הדרך שכה רוצים היינו שתצעד בה עמנו. ידוי זכרך ברוך יגאל. אנו, הנשארים, ניקום את מותך. אם במלחמה הנכפית עלינו ואם בשלום אותו מנסים אנו לכפות על אויבנו.

כשהייתי ילד, תמיד חשבתי שהמוות לא קיים. עכשיו זו הפעם הראשונה שאני מתחיל להבין את המשמעות של המושג הזה. הרי זה לא יתכן, שבחור כזה, חכם ונבון, בעל יכולת ארגון ועצמאות בלתי רגילה, נלקח מאיתנו.

בטיולים ניסו כולם להיות קרובים אליו, לשמוע את הלצותיו או סיפוריו, וכל הלצה או סיפור — עולם ומלואו. תמיד אהב חזית ורצה להכירן.

בליגולו על החברה היה תמיד מוסר השכל. אפילו לא רצה בכך. הרבה חברה היו נעלבים מלגולו עליהם. אבל במחשבה שנייה, היו גם הם מגיעים למסקנה כי הוא צדק. הרבה דברים הוא לימד אותי: איך לחיות, איך להגיב, ואני אישית לא מכיר אדם אחד בעולם כולו שעשה זאת טוב ממנו.

גם התפעלותו, מהיופי שבעולם כולו, מצאה חן בעיני.

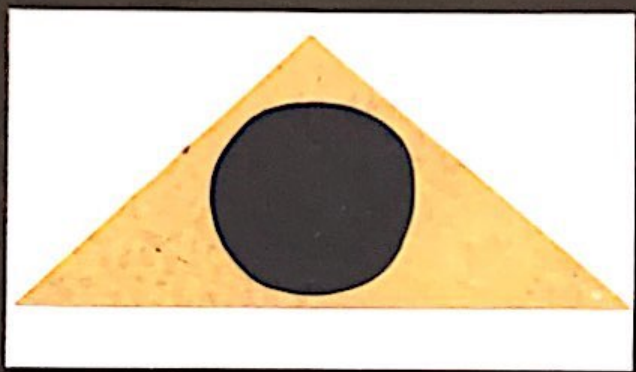
אני עוד זוכר איך בכיתה כולם היו שואגים מצחוק מבדיחותיו, ואפילו המורים היו פורצים בצחוק, כי פשוט לא היתה להם ברירה.

איני יכול לכתוב לזכרו, כי זה פשוט לא נתפס אצלי שהוא „איננו“. לכן, אלה הם דברים למענו.

א מ י ד

 תרומה לטובת
 בנין בית המדרש
 (שכונת ארבע קטופות)

יגאל

אתה יודע שבהלוויה שלך יורד גשם
חילדים אומרים שאם ירד גשם בהלוויה אלוהים בוכה
הוא מצטער. אולי זה נכון?
אנחנו בוכים ביחד עם אלוהים,
וטיפות הגשם של אלוהים מתמוגגות ביחד עם טיפות העינים שלנו.

מילה מוזרה „הלוויה“. ללוות אותך יגאל, בדרכך האחרונה.
הרי תמיד ליווינו אחד את השני
ואני חושב שנמשיך ללוות.

מכניסים אותך לאדמה ואנחנו שותקים
בוכים.

הרי סוגרים אותך, אסור לתת להם.

מה פתאום גומרים לך את החיים

וכולם מסביב שותקים ?

יגאל, למה אתה שותק ? עכשיו אתה בינינו.

רסיסי חיים נשארים תמיד בזכרון.

אני יודע שאתה תיכף תגיד במין חיוך ציני:

„חבר'ה, תפסיקו לבכות“.

יש לך מין הגיון כזה ארוך, הורס את הכל.

שתיקה —

פשוט אין מה להגיד.

כל אחד סוחב איתו את הכאב והזיכרון

ותאמין יגאל —

המשא כבד מאד.

אורי

עצוב למות באמצע התמוז

עצוב למות באמצע התמוז
דגלי הקיץ נישאים אל-על
על ראש התורן תור הומה ולא יחדל
כי על קיצך הידד נפל

עצוב למות באמצע התמוז
דווקא שהאפרסקים בשפע
וכל הפרי דווקא צוחק בסל
ועל קיצך ועל קצירך הידד נפל

עצוב למות באמצע התמוז
עכשיו מאמצע התמוז למות
אל בוסתני הפרי שנתייתמו
הידד אחר, הידד-נפול יפול
ועל קיצך ועל קצירך
ועל הכל

רציתי לקטוף פרח בגן
ואמא אמרה לי: " אסור הוא מוגן
ובכל העולם יש חוקים
לא לקטוף פרחים מוגנים."
ואולי אני סתם ילדה קטנה
שלא יודעת ולא מבינה
אבל אני חושבת שכ"כ מוזר
שפרחים אסור וחיילים מותר.

